

BESLUT

Datum	Diarienummer	Ärendetyp
2026-02-25	25FMV7996-2	1.3
		Sida
		1(5)

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens
Ann Fryksdahl

Ert datum	Er beteckning
2025-11-17	Fi2025/01806

Svar på remiss av rapporten Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade

Försvarets materielverk (FMV) har tagit del av rapporten *Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade* (Konkurrensverket 2025:4), som Finansdepartementet har remitterat för synpunkter. Utöver inledande generella synpunkter kommenteras även specifika avsnitt i betänkandet. När referens görs till lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, avser FMV:s synpunkter föreslagna ändringar i samtliga upphandlingslagar när så är relevant.

Generella synpunkter

FMV ser positivt på att frågan om hur upphandlande myndigheter ska hantera onormalt låga anbud lyfts. Delar av Konkurrensverkets förslag skulle kunna underlätta för upphandlande myndigheter när de ska ta ställning i dessa frågor. Särskilt gäller detta föreslaget förtydligande av att anbudsgivarna ska ha bevisbördan vad gäller seriositeten i ifrågasatta anbud. FMV är positiv till att anbudsgivarna som huvudregel inte ska kunna komma in med nya förklaringar till ifrågasatta anbud vid en eventuell överprövning av beslut att förkasta ett anbud. Idag kan anbudsgivare lämna in nya förklaringar till sina anbud när beslut om förkastande ska prövas i domstol, vilket är otillfredsställande. FMV menar att upphandlande myndigheters beslut baserat på de förklarande uppgifter som anbudsgivarna själva inkommer med under upphandlingen är det som domstolen ska pröva.

FMV är frågande till de förslag som riskerar att leda till en ökad administrativ börda, utan att hanteringen av misstänkt oseriösa anbud i övrigt underlättas för upphandlande myndigheter. FMV menar att fokus bör vara att minska upphandlande myndigheters administrativa börda för att möjliggöra effektivare offentliga inköp. En effektivisering av upphandelsregelverket gynnar såväl anbudsgivare som upphandlande myndigheter. Det skulle vara av stort värde, inte minst med tanke på rådande omvärldsläge.

Konkurrensverket skulle enligt regeringsuppdraget analysera förutsättningar till ändringar av regelverket i syfte att göra det lättare för upphandlande myndigheter att förkasta onormalt låga anbud som inte är seriöst menade. FMV menar att förslagen som läggs fram i rapporten sammantaget inte löser de största befintliga problemen med hanteringen av sådana anbud.

FMV

Försvarets materielverk
115 88 Stockholm

Tel: 08-782 40 00
Fax: 08-667 57 99

registrator@fmv.se
www.fmv.se

Org.nr: 202100-0340
VAT nr: SE202100-0340-01

Besöksadress: Banérgatan 62

Som framgår av rapporten (s. 42) upplever upphandlande myndigheter inte att det föreligger något problem med att identifiera inkomna anbud som bör utredas vad gäller seriositet. Det som i stället lyfts fram av upphandlande myndigheter som det huvudsakliga problemet är att de, när de utrett och sedermera förkastat onormalt låga anbud, upplever att domstolarna ofta gör en annan bedömning. Domstolarna anser ofta att de förklaringar som lämnats är tillfredställande, innebärande att anbudet inte skulle ha förkastats. FMV uppfattar därmed att upphandlande myndigheter således inte behöver stöd rörande när de ska ställa frågor utan snarare hur inkomna förklaringar ska hanteras och värderas. Myndigheterna känner ofta sin leverantörsmarknad och kan därmed dra relevanta slutsatser om givna bud.

Förslagen innebär utökade skyldigheter att utreda och förkasta anbud som bedöms vara onormalt låga, vilket ändå inte, enligt Konkurrensverkets förslag, hindrar att domstolarna underkänner myndigheternas beslut. Denna situation löses inte av förslagen i rapporten, i synnerhet som gällande praxis inte förefaller påverkas av föreslagna lagändringar.

Angående avsnitt 5.2.1 - En hjälpregel för att identifiera onormalt låga anbud

Förslaget om en definitiv gräns på 30 procent kan innebära att upphandlande myndigheter anser att anbud som inte berörs av denna gräns inte behöver utredas. Syftet med gränsen är att vara ett stöd, men en så tydlig gräns kan i stället medföra att det uppfattas som en styrning av handlandet.

FMV kan till viss del instämma i att en tydlig gräns skulle kunna underlätta för en del upphandlande myndigheter. Emellertid menar FMV att det knappast överväger de negativa effekter som förslaget kan komma att få.

Det kan exempelvis ifrågasättas hur gränsen ska tillämpas för upphandlande myndigheter vars inköp rör mer specialiserade varor och tjänster med anpassade lösningar. Inte sällan är dessa svåra att prissätta och offererat pris beror även ofta på hur respektive anbudsgivare föreslår att myndighetens behov ska lösas. Detta kan innebära att anbudens priser varierar kraftigt, dock utan att anbudsgivarnas anbud för den skull är att betrakta som oseriösa. Samma situation kan uppstå för upphandlande myndigheter som generellt sett får endast ett fåtal anbud. I sådana fall kan det lika gärna vara ett av anbuden som är onormalt högt, varför 30 procentsregeln kan bli missvisande.

För upphandlande myndigheter kan den föreslagna strikta hjälpregeln således medföra merarbete med utredning kring anbud som inte är oseriösa och där myndigheterna vet detta på förhand. Detta kan innebära en risk för avsevärd tidsutdräkt till ingen egentlig nytta, med de kostnader i pengar och tid som detta medför.

Angående avsnitt 5.2.2 – Förtydligande av det kontradiktoriska förfarandet

Enligt förslaget ska det kontradiktoriska förfarandet förtydligas genom att tydliggöra vilket ansvar för utredningen som åvilar upphandlande myndighet respektive anbudsgivare. Bland annat ska myndigheterna ansvara för att ställa preciserade frågor kring anbudet och anbudsgivarna ska i sin

tur förklara hur ett kontrakt kan fullgöras trots ett lågt pris. Innan ett anbud förkastas ska även anbudsgivaren beredas tillfälle att yttra sig över den upphandlande myndighetens bedömning.

Ett förtydligande kan medföra en ökad tydlighet kring vem som ska visa att ett anbud är onormalt lågt, vilket även kan innefatta vilka förklaringar som är tillfredställande. Som förslaget är utformat kan det dock vara oklart när det kontradiktoriska förfarandet ska avslutas. Det är den upphandlande myndigheten som ska ställa preciserade frågor kring innehåll i anbud. Innan myndigheten fattar beslut om att förkasta ett anbud, ska anbudsgivaren beredas tillfälle att yttra sig.

Det framgår dock inte om myndigheten därefter är skyldig att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av eventuella inkomna svar, till exempel genom att upprätta ett nytt beslut där anbudsgivarens yttranden beaktas. Det vore olyckligt om det kunde tolkas in en lagenlig skyldighet att låta anbudsgivaren yttra sig även över ett sådant yttrande, då detta skulle kunna innebära en utdragen handläggning. Med tanke på att nya förklaringar inte ska kunna ges in i domstol och den starka ställning som det kontradiktoriska förfarandet har i praxis, finns det en risk att domstolarna anser att en myndighet som efter att anbudsgivaren inkommit med yttrande ändå bedömer att beslutet kan kvarstå, anser att anbudsgivaren inte berett ärendet tillräckligt. Detta skulle kunna medföra att domstolarna anser att särskilda skäl för komplettering föreligger och tillåter att anbudsgivaren inkommer med nya uppgifter. I en sådan situation skulle den föreslagna lagändringen inte få någon effekt.

FMV anser därför att det bör förtydligas att myndigheten inte behöver inhämta ytterligare yttranden och att beslut om förkastande kan fattas utan ytterligare skriftväxling.

Angående avsnitt 5.2.3 - Tillfredställande förklaring till ett lågt anbud

Enligt förslaget ska anbudsgivaren ansvara för att lämna en tillfredsställande förklaring till ett ifrågasatt anbud. Dock ändrar inte lagförslaget vilka förklaringar som är att anse som tillfredsställande. Således kommer de domstolsavgöranden som finns fortsatt påverka kommande domstolsavgöranden i samma riktning. Som framgår av rapporten (s. 51) godtar domstolarna ofta generella och svepande förklaringar och en upphandlande myndighet förefaller ha lägre chans att vinna framgång i dessa mål än i övriga mål för det fall en anbudsgivare vars anbud förkastats klagar.

FMV anser att Konkurrensverket i rapporten borde ha analyserat mer ingående de olika förklaringar som godtagits respektive inte godtagits av domstolar, för att kunna ge ledning i hur upphandlande myndigheter ska göra sina bedömningar. Det är svårt att ange generella svar på en fråga som rör enskilda omständigheter, men det kan ändå utgöra bra stöd för upphandlande myndigheter.

FMV ser positivt på Konkurrensverkets förslag (s. 56 f) att Upphandlingsmyndigheten ska få ett uppdrag att ge stöd i bedömningar rörande misstänkt onormalt låga anbud och hur en förklaring av ett lågt pris ska tolkas.

Angående avsnitt 6.1.1 – Skyldighet att förkasta anbud

FMV *avstyrker* förslaget och anser inte att Sverige ska gå längre än vad som följer av underliggande direktiv vad gäller frågan om skyldighet för upphandlande myndigheter att förkasta anbud. I synnerhet inte vad avser lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS) med hänsyn till rådande omvärldsläge.

Att införa nya skyldigheter att förkasta anbud vad avser upphandlingar enligt LUFS och beträffande övriga upphandlingslagar även under lagarnas tröskelvärden innebär att upphandlande myndigheter fräntas sin möjlighet att göra egna bedömningar utifrån vad som är rimligt utifrån aktuell marknad och mest ändamålsenligt för verksamheten. Som Konkurrensverket konstaterar i rapporten (s. 59) har aktörer inom LUFS-sektorn framfört att en skyldighet att förkasta inte skulle innebära en skillnad vad gäller upphandlande myndigheters hantering av frågan. Det bör därmed även fortsättningsvis vara upp till myndigheterna att bedöma om anbud bör förkastas eller ej.

Rapporten anför till grund för att införa en skyldighet att förkasta anbud i LUFS att det rör sig om marknader som är annorlunda. Detta kan medföra att de upphandlande myndigheterna där behöver ha en djupare kunskap om marknaden. Det kan enligt Konkurrensverket även finnas särskilda krav på leveranssäkerhet. FMV menar att samma skäl även kan anföras till grund för att upphandlande myndigheter inom denna sektor har ett större behov av flexibilitet vad avser hanteringen av frågor om ett eventuellt förkastande, särskilt sett i ljuset av rådande omvärldsläge.

Som framgår ovan innebär förslaget vidare inte någon förändring rörande vad som är en tillfredsställande förklaring, utan föreslagen ändring i 16 kap. 7 a § LOU är endast ett förtydligande av nu gällande 16 kap. 7 § LOU. Således kommer befintliga domstolspraxis, som nämnts, inte att ändras. Upphandlande myndigheter riskerar därigenom att hamna i situationer där de anser att det finns en skyldighet att förkasta ett anbud på grund av en otillräcklig förklaring, men där lämnade förklaringar vid en överprövning bedöms som tillfredsställande av domstolarna. Risken för en sådan situation är stor, i synnerhet som domstolarna har accepterat svepande och generella förklaringar. FMV *avstyrker* därmed förslaget då det riskerar att skapa situationer som ökar myndigheternas administrativa börda att utreda anbud och förhålla sig till en lagenlig skyldighet att förkasta, men med en stor mängd osäkerhet kring när ett förkastande faktiskt kommer upprätthållas av domstolen. Eftersom förslaget innebär införande av en skyldighet att förkasta även på det icke-direktivstyrda området kan administrationen för en sådan hantering uppgå till en orimlig kostnad sett till upphandlingens värde. En situation där anbudsgivaren inte behöver lämna in relevanta förklaringar direkt till den upphandlande myndigheten, utan kan återkomma med nya förklaringar till domstolen, riskerar att leda till stora förseningar av behovssatt materiel och tjänster och en fördröjning av uppbyggnad av den förmåga som leveransen ska tillgodose.

Angående avsnitt 7.1.1 - Begränsning avseende vad förvaltningsdomstolarna kan beakta vid prövning

FMV ser positivt på förslaget att begränsa vad förvaltningsdomstolarna kan beakta vid prövning. Eftersom förslaget förutsätter att det kontradiktoriska förfarandet har genomförts på ett korrekt sätt, bör de ottydigheter kring förfarandet som framgår ovan beaktas och hanteras. För att föreslagen lagändring ska få den eftersträlvade effekten, måste ramen för det kontradiktoriska förfarandet vara tydligt. I annat fall riskeras att domstolarna anser att det föreligger särskilda skäl i alltför hög utsträckning, med effekt att den föreslagna regleringen förlorar sitt innehåll.

BESLUT

Datum

2026-02-25

Diarienummer

25FMV7996-2

Ärendetyp

1.3

Sida

5(5)

Ärendet

I den slutliga handläggningen har jurist Malin de Jounge och verksamhetsutvecklare Stefan Holm deltagit. Malin de Jounge har varit föredragande.

Försvarets materielverk

Anders Sjöborg

Chef Juridik- och säkerhetsstaben

Sändlista

Regeringskansliet (Finansdepartementet)

Kopia till

Lednings- och ekonomistaben

Juridik- och säkerhetsstaben

Verksamhetsområde Marknad&Inköp

Arkiv